

УДК 330.313
JEL Q14; Q18

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/meu.2021.46.0.4603>

ПОНЯТТЯ ЕФЕКТИВНОСТІ В СИСТЕМІ ОЦІНКИ ВІДТВОРЮВАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Андрій Стахович

Львівський національний університет імені Івана Франка
79008 м. Львів, проспект Свободи, 18
e-mail: andrii.stahovych@lnu.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2163-6027>

Анотація. Основним завданням наукової статті є визначення поняття ефективності в системі оцінки відтворювальних процесів у сільському господарстві. Автором зазначено, що особливістю державного регулювання відтворювальних процесів у сільському господарстві є те, що воно зачіпає народно-господарські та приватно-комерційні інтереси. Як наслідок, є наявність зворотного зв'язку між носіями цих інтересів, з одного боку, і органами державного управління, з іншого боку. Відповідно ефективність діяльності з державного регулювання відтворювального процесу у сільському господарстві залежить від того, якою мірою будуть узгоджені і досягнуті народно-господарські та приватно-комерційні цілі.

Окремо наголошено на тому, що не слід змішувати поняття «державне регулювання» і «державна підтримка», а, отже, і методи оцінки ефективності державного регулювання та державної підтримки сільського господарства. Оцінка ефективності державної підтримки сільського господарства є окремим випадком оцінки ефективності державного регулювання відтворювального процесу. Також важливим є виявлення ступеня відмінності між поняттями «ефективність» і «результативність», які в значній мірі варіюються у вітчизняній і зарубіжній практиках. Так, в Україні зазначені категорії практично не розрізняються, що є причиною необ'єктивної оцінки ефективності реалізованих завдань і прийнятих рішень в рамках державного регулювання і призводить до завищених у вітчизняній практиці параметрам їх виконання, а значить, до помилкових висновків і додаткових витрат.

Автор резюмує, що при розгляді проблеми оцінки ефективності державного регулювання відтворювальних процесів у сільському господарстві різні автори застосовують різну термінологію: а) оцінка результативності; б) оцінка якості; в) оцінка ефективності. Під оцінкою результативності мається на увазі ступінь досягнення очікуваного результату, а під оцінкою якості розуміється оцінка відповідних властивостей предмета або явища їх сутності. Що стосується оцінки ефективності, то існує різне розуміння даного поняття. Термін «ефект» позначає будь-яку дію, стан об'єкта, відповідно, термін «ефективний»

позначає дієвий, що дає бажаний результат. Можна відзначити, що ефект від державного регулювання являє собою здатність суб'єкта державного регулювання цілеспрямовано впливати на об'єкт з метою досягнення поставлених завдань в умовах, що змінюються. При цьому ефект характеризує скоріше можливе примноження зусиль використуваних засобів державного бюджету за рахунок залучення їх у вирішення проблем, що входять до переліку питань державного значення, на основі нових можливостей. Ефект більш орієнтований на майбутнє. При цьому дана трактування не представляється достатньо обгрунтованою, вона характеризує рівень реалізації запланованої діяльності та досягнення намічених результатів.

Ключові слова: ефективність, державне регулювання, оцінка, відтворення, сільське господарство.

Постановка проблеми. Проблема підвищення ефективності державного регулювання відтворювальних процесів у сільському господарстві обумовлена рядом причин. По-перше, ще й досі залишаються невирішеними завдання, окреслені у проекті закону України «Про основи продовольчої безпеки України», а саме у ст. 6 – Індикатори рівня продовольчої безпеки на національному і регіональних рівнях [1]. По-друге, наявна у вітчизняній економіці практика державного субсидування головною ціллю якої є покращення фінансового стану сільгоспвиробників характеризується низькою ефективністю використання бюджетних коштів. Як показує досвід, існує певна вибірковість щодо їх надання і відсутність залежності між субсидією і результатами господарської діяльності, а саме, якістю і кількістю виробленої продукції. По-третє, наявна практика державної підтримки аграріїв, на думку багатьох економістів, сприяє відтворенню диспаритетних товарно-грошових відносин у сільськогосподарській галузі. У даному випадку держава дотуючи сільгоспвиробників тим самим визнає неефективність ринкових регуляторів одночасно підтримуючи нерациональні відносини між суміжними підприємствами АПК. У даній ситуації ми підтримуємо наявну в літературі думку спеціалістів про те, що «бюджетна підтримка може мати вагомий вплив на підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва лише в тому випадку, якщо розроблена дієва система заходів, яка запобігає відтоку фінансових ресурсів із сільського господарства. Уряд не збирається нарощувати підтримку сільськогоспвиробникам справедливо аргументуючи це її неефективністю. У той же час причини неефективності закладені в самих методах підтримки. Отримані із бюджету кошти залишають сільськогосподарську галузь або через реінвестиції в інші галузі або через зниження цін на сільськогосподарську продукцію – реакція ринку на дотації». Також тут слід зазначити, що до сих пір не було запропоновано альтернативи бюджетним вливанням в сільське господарство, а більшість досліджень з даної тематики присвячено дослідженню того, в якому об'ємі має надаватися державна підтримка сільськогосподарській галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема підвищення ефективності державного регулювання відтворювальних процесів у сільському господарстві аналізується рядом вітчизняних вчених серед яких: В. Збарський [2], М. Виклюк [3], О. Кундицький [4–6], Е. Лупенко [7–8], О. Сенишин [9], Н. Чопко [10] та іншими. Однак питанням ефективності відтворювальних процесів у сільському господарстві не приділено належної уваги, і, як наслідок, це потребує подальших досліджень.

Постановка завдання. Основним завданням наукової статті є визначення поняття ефективності в системі оцінки відтворювальних процесів у сільському господарстві.

Методи дослідження. У науковій статті використано такі методи дослідження, зокрема, при аналізі понять “державне регулювання” та “державна підтримка”, використано метод порівняння та співставлення вищенаведених понять, що уможливило виокремити їх спільні та відмінні риси. Також застосовано методіку критеріальної оцінки та ціловий метод щодо детального аналізу понять “ефективність” та “результативність”.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливою умовою розвитку економіки країни є рівень ефективності відтворювальних процесів. Ми погоджуємося з думкою про те, що: «процес відтворення в сільському господарстві відчуває всебічний вплив ґрунтово-кліматичних умов, які можуть підвищувати або знижувати ефективність використання виробничих ресурсів. Тому розширене відтворення в аграрних підприємствах передбачає, перш за все, підвищення родючості ґрунту з урахуванням особливостей різних зон країни, що є необхідною умовою і незмінною основою збільшення виробництва продукції» [2, с. 158]. Також, слід мати на увазі і той факт, що: «у сільськогосподарському виробництві економічний процес відтворення тісно переплітається з природними (біологічними) процесами відтворення організмів рослин і тварин. Тому в процесі розширеного відтворення в галузях сільського господарства одночасно взаємодіють економічні і природні закони відтворення. У сільськогосподарському виробництві, на відміну від промисловості, людина за допомогою техніки керує природними процесами. При цьому технічні засоби виробництва повинні створювати найбільш сприятливі умови для життя і розвитку живих організмів - рослин і тварин, що забезпечує високий рівень їх продуктивності» [2, с. 241].

Враховуючи вищесказане, особливістю державного регулювання відтворювальних процесів у сільському господарстві є те, що воно зачіпає народно-господарські та приватно-комерційні інтереси. Як наслідок, є наявність зворотного зв'язку між носіями цих інтересів, з одного боку, і органами державного управління, з іншого боку. Відповідно ефективність діяльності з державного регулювання відтворювального процесу в сільському господарстві залежить від того, якою мірою будуть узгоджені і досягнуті народно-господарські та приватно-комерційні цілі.

Також слід зазначити, що поширеного підходу до оцінки відтворювального процесу в сільському господарстві, а значить і до оцінки ефективності державного регулювання в цій сфері є вивчення стану структурних складових аграрної економіки, включаючи виробничу систему і систему економічних відносин.

На думку одних економістів, у сільському господарстві про рівень відтворення елементів технологічної підсистеми можна судити за такими показниками: земельні ресурси – відношення фактичних витрат органічних і мінеральних добрив на одиницю сільськогосподарських угідь до рекомендованої зональними науково-дослідними організаціями (інститути, дослідні станції) величиною; трудові ресурси – відношення фактичної річної оплати праці працівника до нормативного рівня, що забезпечує раціональне споживання за науковообґрунтованими нормами (реалізація відтворювальної функції оплати праці); матеріальні ресурси – відношення річних реальних інвестицій на одиницю сільськогосподарських угідь до нормативної величиною, яка визначається системою господарювання [4].

У контексті аналізу ефективності державного регулювання відтворювальних процесів становлять інтерес дослідження застосовуваного механізму державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників.

Результати таких досліджень дають підстави ряду фахівцям поставити під сумнів ефективність здійснюваного в нашій державі державного регулювання відтворювального процесу в сільському господарстві. Це пояснюється тим, що при фактичній відсутності всебічно налагодженого механізму селективної підтримки сільського господарства значна частина з виділених бюджетних коштів (мізерних за мірками розвинених країн) до села, безпосередньо до селянина, не доходить. А це означає, що якщо обсяг бюджетної підтримки суттєво збільшити, але залишити без радикальних змін механізм їх розподілу то вони в основному підуть за тими ж сумнівним напрямками [3].

Безумовно, такого роду припущення повинні бути перевірені, що передбачає вирішення низки методичних питань, головним з яких є обґрунтування критеріїв ефективності державного регулювання відтворювального процесу в сільському господарстві. Виходячи з уточненого визначення державного регулювання відтворювального процесу в сільському господарстві, економічній оцінці повинні бути піддані всі заходи, що вживаються органами державної влади та управління щодо досягнення програмних цілей у розвитку сільського господарства. Найбільшу увагу теоретиків і практиків приділяється економічній оцінці бюджетної державної підтримки, оскільки цей елемент державного регулювання відтворювального процесу є найбільш витратним. Так з бюджету у 2021 р. виплачено аграріям 1 млрд. 551 млн. грн із передбачених в бюджеті 4,5 млрд. грн. [11].

У даному випадку не слід змішувати поняття «державне регулювання» і «державна підтримка», а, отже, і методи оцінки ефективності державного регулювання та державної підтримки сільського господарства. Оцінка ефективності державної підтримки сільського господарства є окремим випадком оцінки ефективності державного регулювання відтворювального процесу. Тим не менше, більшість досліджень вітчизняних економістів-аграрників присвячено вимірюванню ефективності державної підтримки, особливо – ефективності використання бюджетних коштів в сільському господарстві. Окремі науковці висловлюють міркування про те, що загальновизнаної світової або вітчизняної методики оцінки ефективності державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників не існує. Думки вчених з приводу методів, критеріїв та показників оцінки розходяться. Пропоновані різними авторами оцінки ефективності використання фактично виділених бюджетних коштів діаметрально протилежні: від тверджень про високу ефективність до висновку про те, що бюджетні кошти витрачаються нерационально [6, с. 84].

Очевидно, що зазначені розбіжності в основному викликані різним розумінням поняття ефективності і того, який критерій слід використовувати для оцінки ефективності. Крім того хочемо акцентувати увагу на тому, що в даний час в існуючій економічній літературі важко знайти визначення, що дається категорії «ефективність». Весь обсяг запропонованої інформації дозволяє нам познайомитися з численними її трактуваннями. Основним загальноприйнятим трактуванням цього поняття є співвідношення результату до витрат що зумовив (який забезпечив) його отримання. У міжнародному стандарті ІСО 9000: 2000 ефективність визначається як співвідношення досягнутих результатів і використаних ресурсів. «Ефективність неминуче є оціночною категорією. Ефективність завжди пов'язана зі ставленням цінності результату до цінності витрат» [12, с. 42]. Незважаючи на те, що наведені визначення

дають лише вираз, яке визначається в математиці як коефіцієнт, що характеризує ступінь віддачі від вкладених коштів, нам представляється можливість визначити ключову різницю даного поняття з категорією «результативності». Результативність визначається стандартами ISO 9000: 2000 як ступінь реалізації запланованої діяльності та досягнення запланованих результатів. Крім того, пояснюється, що результативністю може вважатися приведення у виконання, досягнення (ступінь завершеності дії), виконання, проведення (ступінь виконання) команди, обов'язки (боргу), призначення (мети), обіцянки. Таким чином, висока результативність визначається, перш за все, точністю досягнутих поставлених цілей. Тому щоб виміряти результативність, необхідно мати чітко визначені цілі і плани. У той час як для вимірювання ефективності функціонування потрібно вміти визначати затрати на виконання цього процесу. Сукупність даних понять обумовлює формування двох основних підходів до оцінки ефективності: затратно-ресурсний і цілеорієнтований. Затратно-ресурсний підхід має на увазі під ефективністю діяльності загальновідоме математичне його визначення: результати до витрат. Цілеорієнтований підхід дозволяє зіставити результативність процесу функціонування, тобто ступінь досягнення в процесі діяльності первинних цілей. Структура даних цілей зазвичай складається з наступних компонентів: максимізація прибутку, мінімізація витрат, зростання обсягів виробництва та реалізації, зростання економічного потенціалу і т.д.

Дуже важливо виявити ступінь відмінності між поняттями «ефективність» і «результативність», які в значній мірі варіюються у вітчизняній і зарубіжній практиках. Так, в Україні зазначені категорії практично не розрізняються, що є причиною необ'єктивної оцінки ефективності реалізованих завдань і прийнятих рішень в рамках державного регулювання і призводить до завищених у вітчизняній практиці параметрам їх виконання, а значить, до помилкових висновків і додаткових витрат. Відповідно до чинного законодавства «принцип результативності та ефективності стратегічного планування означає, що вибір способів і методів досягнення цілей соціально-економічного розвитку і забезпечення національної безпеки нашої держави повинен ґрунтуватися на необхідності досягнення заданих результатів з найменшими витратами ресурсів відповідно до документів стратегічного планування, що розробляються в рамках державного управління» [4]. У вітчизняній практиці застосовуються такі критерії.

1. Ефективність, обумовлена вибором комплексу найбільш раціональних параметрів забезпечення оптимального розподілу товарно-матеріальних ресурсів, необхідних для вирішення запланованих завдань соціально-економічного розвитку, які забезпечують вирішення очікуваних результатів державної політики. При цьому враховується можливий вплив негативних і позитивних ефектів методів державного регулювання. В рамках підготовки проектів проводяться варіантні розрахунки із застосуванням різних регулятивних заходів з вибором найбільш ефективного варіанту, з використанням найменших ресурсів і зусиль.

2. Економічність передбачає мінімізацію фінансових, товарно-матеріальних, кадрових та інших витрат на реалізацію проектів і програм із забезпеченням їх відповідної якості. Основа цього критерію – фінансові показники застосування відповідної регулятивної заходи (прибуток, рентабельність), а також мінімізація трансакційних витрат з надання відповідної заходи регулювання підтримки.

3. Результативність характеризує співвідношення між встановленими, обґрунтованими плановими параметрами і індикаторами з урахуванням впливу факторів управлінської діяльності на своєчасність їх реалізації [5, с. 341; 9].

Висновки. При розгляді проблеми оцінки ефективності державного регулювання відтворювальних процесів у сільському господарстві різні автори застосовують різну термінологію: а) оцінка результативності; б) оцінка якості; в) оцінка ефективності. Під оцінкою результативності мається на увазі ступінь досягнення очікуваного результату, а під оцінкою якості розуміється оцінка відповідних властивостей предмета або явища їх сутності. Що стосується оцінки ефективності, то існує різне розуміння даного поняття. Термін «ефект» (від лат. Effectus) позначає будь-яку дію, стан об'єкта, відповідно, термін «ефективний» (від лат. Effectivus) позначає дієвий, що дає бажаний результат. Можна відзначити, що ефект від державного регулювання являє собою здатність суб'єкта державного регулювання цілеспрямовано впливати на об'єкт з метою досягнення поставлених завдань в умовах, що змінюються. При цьому ефект характеризує скоріше можливе примноження зусиль використовуваних засобів державного бюджету за рахунок залучення їх у вирішення проблем, що входять до переліку питань державного значення, на основі нових можливостей. Ефект більш орієнтований на майбутнє. При цьому дана трактування не представляється достатньо обґрунтованою, вона характеризує рівень реалізації запланованої діяльності та досягнення намічених результатів.

1. Про основи продовольчої безпеки України: Проект Закону України від 8 квітня 2011 р. № 8370. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JF6GI00A> (дата звернення: 05.11.2021).
2. Економіка сільського господарства: навч. посібник [Збарський В.К., Мацибора В.І., Чалий А.А. та ін.]. К., 2009. 264 с.
3. Oleksandr Kundytskyi, Mariana Vykliuk, Natalia Kovalenko, Igor Cret. The Mechanism of the Industrial Enterprise's Strategy Development Formation. *International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering (IJITEE)*. Vol. 9. Issue1. 2019. No. 4325-4331. URL: <https://www.ijtee.org/download/volume-9-issue-1> (дата звернення: 15.11.2021).
4. Кундицький О.О., Кузик О.Б. До питання інструментарію державного регулювання сільського господарства. *Ефективна економіка*. 2021. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8949> (дата звернення: 28.10.2021).
5. Кундицький О.О., Дунас О.І. Державне регулювання фінансових ресурсів відтворення землі як фактора виробництва. Економічні системи: монографія. Т.3 / За ред. Г. І. Башнянина. Львів: Ліга-Прес, 2013. С. 312–368.
6. Кундицький О.О. Регулювання фінансової бази відтворення факторів виробництва. Львів: Тріада плюс, 2011. 552 с.
7. Lupenko Yu.O., Gutorov A.O., Gutorov O.I. Investment ensuring for development of integration relations in the agricultural sector of Ukrainian economy. *Financial and credit activity-problems of the theory and practice*. № 27. Vol. 4. 2018. P. 381–389.
8. Лупенко Ю. О. Status and prospects for sustainable development of rural areas. *Економіка АПК*. Т. 6. 2017. С. 5-10.
9. Senyshyn O.S., Kundytskyj O.O., Zamroz M.V., Kutsyk P.O., Vasyunyk T.I. State Regulation of Fixed Capital Reproduction in Ukraine Using Taxonomic Analysis Methodology. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2021. Vol. 43. No. 1. P. 38-51. Article DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2021.04>.
10. Кундицький О.О., Чопко Н.С. Зарубіжний досвід кредитування підприємств аграрного сектора. *Формування ринкової економіки*. 2012. Спец. вип.: у 2 ч. Ч. 2. С. 211–216.

11. Розподіл держпідтримки АПК у 2021 році з покроковою інструкцією отримання коштів URL: <https://gropolit.com/spetsproekty/909-agrariyi-otrimali-z-byudjetu-15-mlrd-grn-dotatsiy-za-2021-rik>.
12. Хейне П. Економічний образ мислення. М.: Catallaxy, 1993. 704 с.

Reference

1. Pro osnovy prodovolchoi bezpeky Ukrainy: Proekt Zakonu Ukrainy vid 8 kvitnia 2011 r. № 8370. Retrieved from <http://ips.ligazakon.net/document/JF6GI00A> (accessed 5 November 2021).
2. Zbarskyi, V.K., Matsyhora, V.I., Chalyi, A.A. ta in. (2009) Ekonomika silskoho hospodarstva. [Agricultural economics]. Kyiv. [in Ukrainian].
3. Oleksandr Kundytskyj, Mariana Vykliuk, Natalia Kovalenko, Igor Cret (2019) The Mechanism of the Industrial Enterprise's Strategy Development Formation. International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering (IJITEE). Vol. 9. Issue 1. No. 4325-4331. Retrieved from <https://www.ijitee.org/download/volume-9-issue-1> (accessed 15 November 2021).
4. Kundytskyi, O.O., Kuzyk, O.B. (2021) Do pytannia instrumenariiu derzhavnoho rehuliuвання silskoho hospodarstva. [On the question of the tools of state regulation of agriculture]. Efficient economy. No. 6. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8949> (accessed 28 October 2021).
5. Kundytskyi, O.O., Dunas, O.I. (2013) Derzhavne rehuliuвання finansovykh resursiv vidtvorennia zemli yak faktora vyrobnytstva. Ekonomichni systemy. [State regulation of financial resources of land reproduction as a factor of production. Economic systems]. T.3. Lviv: Liha-Pres. [in Ukrainian].
6. Kundytskyi, O.O. (2011) Rehuliuвання finansovoi bazy vidtvorennia faktoriv vyrobnytstva. [Regulation of the financial base of reproduction of factors of production]. Lviv: Triada plus. [in Ukrainian].
7. Lupenko, Yu.O., Gutorov, A.O., Gutorov, O.I. (2018) Investment ensuring for development of integration relations in the agricultural sector of Ukrainian economy. Financial and credit activity-problems of the theory and practice. No. 27. Vol. 4. pp. 381–389.
8. Lupenko, Yu.O. (2017) Status and prospects for sustainable development of rural areas. Economics of agro-industrial complex. T.6. pp. 5-10.
9. Senyshyn, O.S., Kundytskyj, O.O., Zamroz, M.V., Kutsyk, P.O., Vasyunyk, T.I. (2021) State Regulation of Fixed Capital Reproduction in Ukraine Using Taxonomic Analysis Methodology. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development. Vol. 43. No. 1. pp. 38-51. Article DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2021.04>.
10. Kundytskyi, O.O., Chopko, N.S. (2012) Zarubizhnyi dosvid kredytuvannia pidpriemstv ahranoho sektora. [Foreign experience in lending to agricultural enterprises]. Formation of a market economy. Vol. 2. pp. 211–216.
11. Rozpodil derzhpidtrymky APK u 2021 rotsi z pokrokovoiu instruktsiieiu otrymannia koshtiv (2021) [Distribution of state support for agriculture in 2021 with step-by-step instructions for obtaining funds]. Retrieved from <https://gropolit.com/spetsproekty/909-agrariyi-otrimali-z-byudjetu-15-mlrd-grn-dotatsiy-za-2021-rik>.
12. Kheine, P. (1993) Ekonomichni obraz myslennia. [Economic way of thinking]. М.: Catallaxy. [in Ukrainian].

**THE CONCEPT OF EFFICIENCY IN THE SYSTEM OF EVALUATION OF
REPRODUCTIVE PROCESSES IN AGRICULTURE****Andrij Stahovych***Ivan Franko National University of Lviv,
79008 Lviv, 18 Svobody Avenue
e-mail: andrii.stahovych@lnu.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2163-6027>*

Abstract. The main task of the scientific article is to define the concept of efficiency in the system of evaluation of reproductive processes in agriculture. The author notes that the peculiarity of state regulation of reproductive processes in agriculture is that it affects the national economic and private commercial interests. As a result, there is feedback between the bearers of these interests, on the one hand, and public administration, on the other hand. Accordingly, the effectiveness of activities on state regulation of the reproductive process in agriculture depends on the extent to which the economic and private-commercial goals will be agreed and achieved.

It is emphasized that the concepts of “state regulation” and “state support” should not be confused, and, consequently, the methods of assessing the effectiveness of state regulation and state support of agriculture. Assessing the effectiveness of state support for agriculture is a special case of assessing the effectiveness of state regulation of the reproduction process. It is also important to identify the degree of difference between the concepts of “efficiency” and “effectiveness”, which vary greatly in state and foreign practices. Thus, in Ukraine these categories do not differ, which is the reason for biased assessment of the effectiveness of tasks and decisions within state regulation and leads to inflated in domestic practice parameters of their implementation, and thus to erroneous conclusions and additional costs.

The author summarizes that when considering the problem of assessing the effectiveness of state regulation of reproductive processes in agriculture, different authors use different terminology: a) performance appraisal; b) quality assessment; c) evaluation of effectiveness. The evaluation of effectiveness means the degree of achievement of the expected result, and the evaluation of quality means the evaluation of the relevant properties of the object or phenomenon of their essence. With regard to performance evaluation, there is a different understanding of this concept. The term “effect” means any action, state of the object, respectively, the term “effective” means effective, which gives the desired result. It can be noted that the effect of state regulation is the ability of the subject of state regulation to purposefully influence the object in order to achieve the objectives in changing conditions. At the same time, the effect characterizes the rather possible increase in the efforts of the state budget funds used by involving them in solving problems included in the list of issues of state importance, on the basis of new opportunities. The effect is more future-oriented. At the same time, this interpretation does not seem to be sufficiently substantiated, it characterizes the level of implementation of the planned activities and the achievement of the planned results.

Keywords: efficiency, state regulation, evaluation, reproduction, agriculture.

*Стаття надійшла до редколегії 20.11.2021
Прийнята до друку 29.12.2021*